

'Jongeren hebben recht op

Waren ze in de jaren 1980 al kind van de rekening, ook nu wordt er weer naar voorzieningen voor jongeren gekeken om op te bezuinigen. Reden om eens stil te staan bij de effecten van jongerenwerk en het lokale jeugdbeleid. 'In wijken zonder jongerenwerk verergeren problemen met jongeren sneller en wordt de weg naar hulpverlening langer,' vindt de Groningse wethouder Wicher Pattje.

In Groningen werd na de rellen met brandstichtende jongeren eind 1997 in de Oosterparkwijk, geconstateerd dat de politie niet goed functioneerde maar dat er ook iets schortte aan het jongerenwerk. In het integraal jeugdbeleid dat Groningen vervolgens in 1998 vaststelde, is het jongerenwerk in de vorm van ambulante jeugd- en jongerenteams een van de pijlers. Daarnaast zijn er de opvoedingsondersteuning en de tien Vensterscholen (brede scholen) met hun naschoolse activiteiten. In de Oosterparkwijk is er bovendien nog kinderwerk, een huiskamerproject en tienerwerk: samen een keten waarin elk kind of elke jongere met problemen kan worden gesignaleerd. Toch ligt in Groningen de nadruk niet op jeugd die overlast geeft of kansarm is. Het belangrijkste doel van het integraal jeugdbeleid is juist kansarme en kansrijke kinderen en jongeren te mixen in plaats van aparte voorzieningen te creëren voor beide groepen.

Is jongerenwerk nog nodig?

Volgens wethouder Wicher Pattje weet 85 procent van de jongeren heel goed hoe ze met hun vrije tijd moeten omgaan. Maar er is ook een groep die daar geen raad mee weet. Pattje: 'Het zijn meestal jongeren uit een sociaal en economisch zwakkere hoek. Jongeren die als je ze niets aanbiedt, het risico lopen in de problemen te komen. Ze maken vaker dan anderen hun opleiding niet af, hebben slecht betaalde baantjes met weinig status en zijn het eerste werkloos als het economisch niet goed gaat. Het jongerenwerk moet hen handvatten bieden om hun eigen probleemoplossend vermogen te ontdekken en te ontwikkelen zodat ze zich als zelfstandig individu in de samenleving staande kunnen houden. Als groep biedt het jongerenwerk hen mogelijkheden om gevoel voor eigenwaarde,

sociale vaardigheden en gevoel voor regels te leren.'

Het aantal jongeren dat in de doelgroep van het jongerenwerk valt, neemt volgens de Groningse wethouder niet toe. 'Maar de ernst van hun problemen wél. Dat hoor je van mensen die in het speciaal onderwijs werken of bij de jeugdreclassering. Je ziet het ook in de politieregistratie. De oorzaak ligt in wat ik noem: "opvoedingsarmoede". De kerk en de buurtverbanden met hun sociale controle, die vroeger vangnetten waren, zijn geen medeopvoeders meer; af en toe corrigerend optreden door andere volwassenen dan de ouders gebeurt niet meer. Ouders staan er in de opvoeding alleen voor. Sommigen hebben grote moeite om hun kind zelfrespect, doorzettingsvermogen en normbesef te leren. Wanneer dat niet lukt, leggen ze het hoofd in de schoot. Ze geven het op. Dat gebeurt niet alleen bij sommige allochtone ouders, ook autochtone ouders geven het op. Met als gevolg dat bij de jongeren de opvoeding in normen, waarden en regels tekortschiet.'

Voor de burger maakt het niet uit of het een agent of een jongerenwerker is die ingrijpt. Het gaat alleen om verminderen van overlast.

'Klachten over overlast van jongeren maken het voor mij eenvoudiger om het jongerenwerk op de politieke agenda te krijgen,' stelt Pattje. 'Overlast van jongeren wordt al belangrijker gevonden dan overlast van drugsgebruikers. Dat is in zoverre dankbaar omdat er dan aandacht voor het jongerenwerk komt. Daarnaast geeft het je de gelegenheid het debat te voeren over de vraag van wie de openbare ruimte eigenlijk is. Want het lijkt wel hoe hoger de leeftijd van een volwassene, hoe groter de intolerantie tegenover jongeren. Ook jongeren hebben recht op een plek om te kunnen rondhangen.'

'Ik vind dat jongerenwerk in de eerste plaats de taak heeft jongeren te ondersteunen in hun groei naar zelfstandigheid. Natuurlijk hoop ik dat ze daardoor ook minder overlast veroorzaken, maar dat is het "bijproduct".'

Welke effecten mogen we precies verwachten van het jongerenwerk?

'Dat weet niemand precies. De publieke opinie verwacht er misschien meer van dan het jongerenwerk zelf redelijkerwijs kan waarmaken. Het hangt van zoveel dingen af. Met hoeveel jongeren kan een jongerenwerker een band opbouwen? Hoeveel doorverwijzingen naar hulpverlening of een opleiding kan hij of zij verzorgen? Dat weten we niet. Er

een plek om rond te hangen'

zijn nog maar weinig methoden ontwikkeld om dat te meten.'

'Je moet niet te hoge verwachtingen hebben van de effecten van het jongerenwerk. Wanneer ouders te weinig hebben gedaan om hun kind respect voor zichzelf en anderen bij te brengen, is het voor het jongerenwerk en de school heel moeilijk om die normen en waarden wél aan te leren. Het effect van een jarenlange liefdevolle opvoeding door de ouders is vele malen groter dan je van een paar uur jongerenwerk kunt verwachten. Met de beschikbare inzet kun je weinig doen. Maar wat wel haalbaar is, moet ook echt worden bereikt. Het is niet voldoende om te weten hoe veel uren de inloop voor jongeren open is, het gaat erom wat het resultaat daarvan is. Met hoeveel jongeren is contact gelegd en wat heeft dat bij die jongeren teweeg gebracht?'

Hoe zorgt u voor de mix van kansrijke en kansarme kinderen?

'We proberen dat vooral in de Vensterscholen te bereiken. Die moeten aantrekkelijk zijn voor kinde-

ren uit gezinnen met derdegeneratiewerkloosheid maar ook voor kinderen van werkende hoog opgeleide ouders. Die moeten zelf kunnen constateren dat de onderwijsresultaten van kinderen op een Vensterschool met achterstandskinderen in de klas minstens zo goed zijn als die van kinderen op een andere school. Maar ook na school trekken de kinderen samen op als ze gebruik maken van de naschoolse activiteiten. In het onderwijs wordt de opmaat gegeven en na schooltijd gaan kinderen verder met bijvoorbeeld muziek maken, tekenen, schilderen of sporten. Als ze vervolgens na die kennismaking met sport of muziek nog verder willen, kunnen ze in hun vrije tijd buiten school daarmee doorgaan. Zo is er een doorgaande lijn van binnenschoolse, naschoolse en buitenschoolse activiteiten waar kansarme en kansrijke kinderen samen aan meedoen. In de school wordt de kiem gelegd om bij kinderen interesse te wekken en uiteindelijk kunnen ze lid worden van een sportclub of muzieklessen gaan volgen. Op die manier kan elk kind ergens in excelleren en hebben ze allemaal iets waar ze trots op kunnen zijn.'

Wicher Pattje:

'Vensterscholen spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van problemen met jongeren.'

Om ook de wat oudere kinderen met elkaar te laten mengen, heeft Pattje voor de leeftijdsgroep van 12 tot 15 voorgesteld een soort wijkgebonden 'tussenschool' te maken. Een instroompunt voor het voortgezet onderwijs waar kinderen van alle niveaus samen de basisvorming volgen. Dat voorstel heeft het niet gehaald. Volgens ouders, schooldirecteuren en docenten zijn kinderen op de middelbareschoolleeftijd er juist aan toe om zich te onderscheiden van anderen, hun grenzen op te zoeken. In de discussie die volgde kwam ook het spook van de Middenschool terug. Wat ik uit oogpunt van jeugdbeleid wenselijk vond, liep stuk op bezwaren van ouders en trouwens ook kinderen op onderwijsterrein. Het VMBO hebben we toen wel goed op de kaart gezet met activiteiten die stimulerend zijn en ook interessant voor de meer kansrijke jeugd. Want onderwijs blijft de grootste gemeenschappelijke verzamelplaats van kinderen en jongeren. Daardoor is het een algemeen geaccepteerd aangrijpingspunt voor voorzieningen voor alle kinderen en jongeren.'

Hoe probeert u de voorzieningen voor jongeren te behoeden voor bezuinigingen?

'Met een verhaal over de successen ervan. In de Oosterparkwijk woont de harde kern van de probleemjeugd. Het jongerenwerk is daar succesvol, er als bijproduct is er de minste overlast van jongeren. In het netwerk van politie, schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk lukt het goed om jongeren door te verwijzen en weer op de rails te krijgen. Jongeren in de Oosterparkwijk volgen vaker een opleiding dan jongeren in wijken waar in de keten van voorzieningen geen jongerenwerk is opgenomen. In die wijken is het moeilijker om jongeren die over de schreef gaan of die voortijdige schoolverlater zijn, weer te bereiken met hulpverlening of een nieuwe opleiding. Bovendien verergeren de problemen sneller als er geen jongerenwerk is dat de problemen kan signaleren. Die constatering en de goede resultaten van de ketenaanpak in de Oosterparkwijk leiden tot één politiek streven in het college. Per jaar proberen we geld vrij te maken om per wijk de keten te sluiten. Niet alléén met jongerenwerk – want dat kan niet alle problemen oplossen – maar steeds in combinatie met het concept van de Vensterschool. Alles wat je in een gemengde groep kunt doen is beter dan voor jongeren apart.'

Marieke Kroneman